

Nova Pravda

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo:

Ljubljana, Stari trg št. 19. Telefon št. 359.

Izhaja tedensko

Posamezna številka velja 1 krono

Upravništvo: Ljubljana, Gradišče 7, levo. T. 77.

Naročnina: Mesečno 12 K. Inserati po dogovoru.

Da si bomo na jasnem!

Politično ozračje v naši državi se polagoma jasni. Vedno ostreje se črtajo meje med reakcijo in absolutizmom na eni strani in med napredkom in demokracijo na drugi strani. Dasiravno danes položaj in politična konstelacija še ni taka, da bi se lahko prerokovalo o poslovanju naše konstituante in uspehih njenega dela, vendar lahko pribijemo dvoje: Da hoče stari absolutizem eventuelno iti preko vsake demokratične forme in s silo braniti svojo absolutistično stališče, da pa vlada na drugi strani največja odločnost izvojevati voljenim zastopnikom naroda ono moč v državi, ki jim po demokratičnih osnovah pristojajo.

S tega vidika moramo mi danes razmotrivati političen položaj v državi. Da je ta videk pravilen, nam dokazuje nastop vlade ob priliki zborovanja Radičeve seljačke stranke v Zagrebu. Za vsakega, ki gleda z treznimi očmi na razvoj naše države je jasno, da so bile vladne naredbe take, da bi prav lahko provocirale resne nemire. Ravnotako jasno pa je, da bi to prišlo gospodom vladnim absolutistom popolnoma prav, ker danes imajo ti gospodje v rokah še bajonete, puške in mnogo lažje in ugodnejše za nje bi bilo razbiti protiabsolutistični pokret iz-

ven konstituante z bajoneti in puškami, kakor pa boriti se proti njemu parlamentarnim potom v konstituenti sami.

Gotovo je, da bodo ti gospodje svoj boj za absolutistično vladno v državi skrivali, kot so to delali dosedaj, za krinko državnih koristi. Toda ljudstvo je pri volitvah samih pokazalo, da je izpregledalo in da ne veruje več niti vanje, niti v njihovo državotvornost. Pri volitvah je narod odločno pokazal, da hoče napraviti konec dosedanjemu načinu vladanja in ta narod sedaj ne bo dopustil, da bi se šlo preko njegove volje in odvzelo od njega voljenim poslancem mandat, ako bi se leti ne hoteli pokoriti odredbam in nasilju vlade, ki se je postavila sama.

Nasilje rodi vedno le nasilje. In gospodje, ki danes še vladajo našo državo in katerih zadnji up in rešitev so puške in bajoneti, naj se ne varajo v tem, da bi v slučaju, ako bi svoje nakane hoteli uresničiti in s pomočjo kamarile uničiti demokracijo in ostati pri absolutistični vlad. obliki, želi vihar, v katerem bi narodova volja pomedla z lahkoto z vsemi klikami in kamarilami in z revolucije dosegla to, česar bi parlamentarnim potom doseči ne mogla.

Tri leta boljševiške Rusije.

Ne bo škodilo, če si še enkrat razložimo tajnost boljševiškega prevrata; je to do neba vpijoča demagogija, proglašujoča razvrat države mesto dolžnosti k njej. Ko so se boljševiki tako poceni polastili Rusije, so nujno potrebovali nečesa, na kar bi obrnili javno pozornost in jo tako odvrnili od sebe. Bili so namreč tako slabotni, da je bilo to zanje skrajno nevarno. In kakor so svojo pot pričeli z demagogijo, tako so jo tudi nadaljevali.

Večino prebivalstva tvorijo v Rusiji mužiki, mali kmetje; šlo se je torej za to, da bi se za nekaj časa zaposlil njihova pozornost. In boljševiki so jim dali grizti trd oreh. Lenin je izdal poziv: grabi nagrabiljeno, kradi nakradeno! Tako nesocijalistično je izpeljal „veliki“ socijalist Lenin agrarno reformo, razdelitev zemlje. In mužiki so ga ubogali na besedo: razdelili so si del gospodarskega imetja, drugi del (večji) so pa uničili — zemljo pa so pustili neobdelano. In tako vidimo, da umira danes agrarna (poljedelska) Rusija od glada.

Ker so se boljševiki proglasili za svetega patrona ne samo kmetov, temveč tudi delavcev, niso smeli pozabiti niti na te. Dali so jim velikodušno tovarne v roke, da naj po njih gospodarijo po lastni volji. Zopet jako posrečena socijalizacija — do pičice tako, kot sta govorila o nji Marks in Engels! In delavci so gospodarili ravno tako kot mužiki: izpraznili so blagajne, t. j. uničili so ta prokleti kapital, ki jih je tlačil in odnesel iz tovarnen vse, kar so mogli potrebovati — opozoravam, da tudi jermene — dragoce na reč, ker so se dali dobro prodati za

podplate. — Tu in tam so v opravičeni sveti jezi na kačo — tovarno uničili tudi nekoliko strojev, glavno pa je bilo, da niso ničesar delali. Bili so pač „državni penzionisti“, kakor je rekel pozneje neki socijalist — samoposebi umljivo desničar, reakcionar.

Tako so bili toraj zadovoljni tako mužiki, kakor tudi delavci. In tudi boljševiki. Bojevali so se lahko v miru proti buržuaziji. Deloma so prenesli lisjaki ta boj tudi na kmete in delavstvo, ki je uničilo veleposestva in tovarne. Preostali so toraj le še zasebniki, ki so strigli kupone (uživali rente in dividende) ter spravljali obresti bank in trgovci. Boljševiki so se tudi z njimi hitro „spravili“, kot se pravi v Rusiji. Nacijonalizirali, t. j. podržavili so banke in trgovine, to se pravi, da so jih brez odškodnine razlastili in posadili tjakaj verne svoje pristaše, ki so gospodarili pač tako, kot jim je to svetovala njihova „sovjetska domovina“ in kot je bilo to tudi zanje prijetno. Del buržuazije se je vsaj enkrat smejal boljševikom v pest; predno je bila proglašena nacijonalizacija je namreč buržuazija pobrala iz bank svoje rumenjake in jih poskrila. Toda boljševiki so našli pot tudi k tem rumenjakom: predpisovali so buržuaziji kontribucije. V tem so se odlikovali posebno mestni sovjeti. Osrednja vlada žalibog od teh kontribucij ni imela ničesar, kot je to javno proglasil leta 1918. na sovjetskem zborovanju v Moskvi takratni finančni minister Gukovsky: ni mogel pač povedati, kaj se je zgodilo z milijonskimi kontribucijami, ki so jih pobrali mestni sovjeti.

Istočasno z uničevanjem prokle-

tih „buržujev“ so boljševiki utrjevali svojo vladno v Rusiji. Povsod so postavljali delavske in kmetijske sovjete, ki so bili obenem sovjetski organi v vasi, mestu, okraju in guberniji, t. j. člani sovjetov so bili pravzaprav državni uradniki. Ni bilo težko poiskati dovoljno število takih organiziranih boljševikov - uradnikov. Saj je to bila lepa kariera! Gospodarstvo ni bilo tako natančno; po Marksovih predpisih je bilo „vezano“, v resnici je bilo pa „nevezano“. Plače so bile primerne. Možnost postranskih zaslužkov velika. In potem še kontribucije! Če je potreboval kak član sovjeta stanovanje, ki bi odgovarjalo njegovi visoki poziciji, je kratkoma rekviriral stanovanje kakega buržuja; prehrana je bila urejena razredno, člani sovjetov so imeli „prednostno“ pravico. Sploh bilo je dobro biti organiziran boljševik. Imeli so pristop k vsemu, ker ne smete misliti, da je bila v socijalistični Rusiji moč posameznih uradnikov ostro omejena, kakor to najdemo v zaostalih državah. Nikakor! Sovjet na vasi, v mestu itd. je bil najvišji organ tako v upravi, kot v sodnji, politiki, finančah, prehrani in vojni in posamezni člani njegovi so bili tako pridni, kot je to pač zahtevala proletarska solidarnost. Imeli so prost dostop tako k financam, kakor k kruhu, moki, špiritu itd. Na ta način je število organiziranih boljševikov rastlo.

Državna umetnost boljševiška je torej bila osnovana na stremljenju, uničiti do temelja rusko državo. K temu so boljševiki ustvarili posebno filozofijo: potrebno je postaviti novo proletarsko Rusijo, tega pa ni mogoče na starih osnovah. Ta filozofija pa ni izšla iz idejnih predpogojev, temveč iz nujnosti. Boljševiki so potrebovali razvrat in anarhijo, ker drugače bi se ne mogli vzdržati. Oni so dobro vedeli zakaj, da morajo tako nesocijalistično razdeliti zemljo. Če bi to izpeljali sami, bi zavladala med kmeti nezadovoljstvo; ta ni dobil ničesar, ta malo, oni slabejšo zemljo kot drugi itd. Tako pa so morali kmetje molčati; vsaj so razdelitev izpeljali sami. Ako bi boljševiki rekli delavstvu, da tovarne sicer ne pripadejo stari lastnikom, da pa je treba delati — koliko bi bilo nezadovoljnosti med delavstvom; ne bi manjkalo niti glasov, da je to ravno tako, kakor je bilo za časa Batjuške cara. Ako bi mestni sovjeti ne imeli tako svobodo v gospodarstvu, kdo bi pač hotel biti član sovjetov? itd. Z eno besedo! Boljševiki so v prvi dobi svojega vladanja postavili tako državo, ki odgovarja predstavi, kakor jo je imel o državi človek, za katerega je edini cilj imeti vse pravice, a nobenih dolžnosti, ničesar delati in dobro živeti v tej solzni dolini.

Seveda je resnica, da bi taka država bila morda ideal. Ali žalibog je mogoča samo v pravljicah. In tako se je dogodilo, da je doživela ruska pravljica hitro svoj konec. Stare zaloge so se izčrpale, nadomestkov za nje ni bilo. Pokazalo se je pomanjkanje obleke, perila, čevljev, gospodarskih strojev itd., ker se pač v tovarnah ni delalo in iz tujine ničesar dovažalo. In iz tega je vzklikla nezadovoljnost. Delavci sicer niso bili primorani, da bi delali, toda penzion katerega jim je

dajala država, ni bil dovolj velik za vzdrževanje življenja, ker je draginja naravnost strahovito stopala. Čudno gospodarstvo je sililo državo, da je tiskala vedno nove bankovce, katerih nakupna vrednost je vsled tega stalno padala. Znamenita boljševiška agrarna reforma, katero smo že zgoraj omenili, ni prinesla Rusiji niti za en sam pud več živil. Ravno nasprotno! Kmetje niso hoteli prehranjevati mest ker jim je država slabo plačevala. Država pa ni mogla dobro plačevati, ker bi sicer ne mogla natiskati dovoljno število bankovcev. Če pa se je posrečilo zbrati na deželi kako večjo množino žita ali krompirja, zopet niso razdrapane železnice mogle spraviti tega blaga v mesto. Poleg tega so bile vedno preobložene z vojaškimi transporti. In tako se je pričela v mestu lakota in pomanjkanje kuriva.

Pri vsem tem pa so se morali boljševiki vojskovati. Njihova prva armada se ni izkazala. Bila je urejena tako, da je odgovarjala le onim, ki so hoteli dobro živeti. Častniki so se volili, posamezni oddelki so bili popolnoma samostojni. O pokorščini niti govora! In ta armada je slabo branila sovjetske mogotce stanujoče v Moskovskem kremlju. In boljševiki so se spametovali! Razpustili so staro rdečo gardo, poklicali carske in nemške častnike, obnovili imenovanje častnikov, zopet uvedli kazni in kake — smrtna kazen je bila edina kazen. Šele ta vojska, zvana rdeča armada je obranila sovjetsko Rusijo. To pa je bila že redna vojska, torej že nekaj, kar nasprotuje socijalistični veri in proti čemur so se ravno boljševiki še v letu 1917 navdušeno borili.

Ta obrat je nastal koncem leta 1918. Pokazal se je ne samo v vojaštvu, temveč tudi na drugih straneh, ker boljševikom ni predla slaba samo v vojaštvu. Po dobi demagogije je prišla doba, ko je bilo potrebno od državljanov zahtevati tudi red, delo, plačevanje davkov, na kratko, podrejevanje zasebnih koristi posameznikov koristim države. Ker pa so boljševiki vzgojili svoje podanike v popolnoma nasprotnem smislu, so morali sedaj nastopiti z najostrejšimi sredstvi. In tako so začeli postavljati zgradbo, ki je na tisoče milj oddaljena od socijalističnega družabnega reda in v mnogih ozirih dosti slabjša, kot je bila carska in v kateri se najslabše godi delavcu, komur so boljševiki obljubljali raj na zemlji. A preko vsega tega so razmere tako slabe, da niti moderna sužnjost ne more boljševištvu hitro rešiti, ker uničili so državo tako temeljito, da bo njena obnovitev zahtevala delo nekotlikih generacij.

Tako nam tri leta boljševiške Rusije jasno kažejo, kako hitro se da država zrušiti, a kako obupno počasi zopet obnoviti. In ko vidimo, da so boljševiki rusko državo sicer zrušili, da jo sedaj postavljajo na slabših osnovah, kot je bila postavljena preje, nam je odkrito žal ruskega naroda, ki je krivavo plačal ne morda svojo boljšo bodočnost, temveč to, da je prišel na mesto batjuške cara drug diktator.

Če se vprašujemo, zakaj se ruski narod ne otrese svojih novih vladarjev, kot se je otresel carja, se moramo zavdati, da to ni tako lahko. Januarska

revolucija proti carizmu je bila revolucija celega naroda. Predno je prišlo k samemu revolucijskemu dejanju, so imeli voditelji revolucije že vojsko na svoji strani. Proti carju je bil tudi del njegove lastne družine. Pošta, brzojav, železnica in vsi uradi so stali v službi revolucije. Odpor proti boljševikom vlada po celi Rusiji, toda ni organiziran. Prostranost Rusije ima za boljševike velike ugodnosti. Vstaja v kakem okraju je za boljševike malen-

kost, ki jim povzroča težkoče samo za trenutek. Na odpor v večji meri pa sedaj ni misliti, ker ni voditelj. Inteligenca je deloma poginila, deloma bila pobita, deloma je iz Rusije pobegnila. Proti - boljševiške politične stranke ne obstojajo. Zato so dosedanji poizkusi uprizoriti proti boljševikom vstajo le na korist boljševikom samim, ker tako lahko pokažejo na njih silo in ustrašijo vsaj najbližjo okolico.

stavile nekatere osnovne točke glede brezposelne podpore. Tudi v nekaterih državah se je reševalo vprašanje brezposelnosti in to posebno v Franciji, Danski in Švici in v nekaterih mestih v Nemčiji in v Avstriji. Leta 1913 so socialni demokrati zahtevali v Avstrijskem parlamentu, da mora država prispevati k podporam strokovnih organizacij, ki jih ta daje brezposelnim.

K pravilnemu obravnavanju o tem predlogu seveda ni prišlo.

Važen način podpore za brezposelne je postavljen na tako zvanem gentskem sistemu, ki določa podporo za one brezposelne nastavljenice in delavce, ki jo dobivajo tudi od kake strokovne organizacije.

(Dalje prih.)

Brezposelnost.

K posebnosti kapitalističnega družabnega reda spadajo tudi **konjunktura in krize**. V slučaju konjunktur se kupčije nenavadno živalno razvijajo in stroji delajo noč in dan. Izrabljanje ljudi do skrajnosti je na dnevnem redu. Denar kroži in bogati dobički se stekajo v podjetnikov žep. V najkrajšem času se izdelava velikanske množine blaga, ki pridejo takoj na trg. Kmalu pa se prodaja ustavi, prenapolnjeni trg ne sprejema več blaga in skoro preko noči pride polom — nastopi kriza. Podjetnik, ki je za časa konjunktura z prijaznim smehljajem spravljaval ogromne dobičke, da bi lažje preстал težko dobo, katere neobhodni prihod vidi na obzorju, omeji svoj obrat in odpušča delavce. Tisoče ljudi, ki so pošteno in pridno delali, se vrže na cesto, kjer jih čaka beda in lakota. Delavci so svojo nalogo izpolnili, sedaj jih ni potreba več. Brezposelni se morajo potem klatiti iz tovarne v tovarno, iskati dela in ker ga ne najdejo, se smatrajo od višjih družabnih krogov za lenuhe. Posebno se odlikujejo s svojim stališčem oni, ki mečejo delavstvo, kakor hitro ga ne morejo več izrabiti na cesto, potem mu pa očitajo, da noče delati. **Ta brezposelnost, ki jo povzročujejo krize v gospodarskem življenju, je zlo današnjega družabnega reda in bo izginila šele z njim vred.**

Posledice so strašne. Tisoče ljudi se preda na milost in nemilost bedi in lakoti. Množe se bolezni in umrljivost raste. Današnja družba, ki tako ponosno trka na dosedanje meščansko kapitalistični družabni red, se prične majati, ker trume brezdelnih in lačnih ljudi zgublja vsak smisel za red in zakone, ker jih k temu sili lakota. Medtem, ko se v normalnih časih omeji brezposelnost le na majhen procent delavstva, naraste število brezposelnih v dobah kriz na povprečno 20%. Ker pa v zadnjih mesecih in tudi sedaj še ne vladajo urejene razmere, je položaj seveda še slabši.

Ze pred vojno se je pečala javnost z vprašanjem, z kakšnimi sredstvi bi se odpomoglo brezposelnosti in uspešno podpiralo brezposelne. V kolikor so se s tem vprašanjem bavili posedujoči, niso privedli stvari k nobenemu uspehu. Stojte namreč na popolnoma napačnem stališču in smatrajo za brezposelne le one ljudi, ki nimajo nikakega veselja do dela. Ne spoznajo in nočejo spoznati pravih vzrokov brezposelnosti, ki obstojajo v tem, da podjetniki zaposlujejo samo toliko delavcev, kolikor jih neobhodno potrebujejo za vzdrževanje produkcije. Omejitev produkcije pomenja obenem tudi odpustitev nastavljenecv in delavcev.

Strokovna društva so se že zgodaj bavila z brezposelno podporo in so zahtevale, da se naj vprašanje brezposelne podpore uredi zakonitim putem od strani države. Družba, katero zadene krivda, naj tudi skrbi za one, ki so brez lastne krivde izgubili delo in vsled tega trpe bedo. Na eni strani se je zahtevalo direktno podporo za brezposelne, medtem ko se je na drugi strani zahtevalo, da se upelje zavaranje za slučaj brezposelnosti. Dolgo časa so se strokovne organizacije borile zaman. Država in buržuazijska kapitalistična družba ni pokazala za to tako važno vprašanje nobenega zanimanja, ker kapitalizem kot tak ne

bi od takih uredb imel nobenega dobička. Nasprotno! Če je bilo število brezposelnih veliko, je bilo mogoče znižati delavske plače, ker na mesto visoke plače zahtevajočih delavcev so stopili takoj drugi, ki so bili zadovoljni z manjšim in so bili vsled bede pripravljani delati tudi za manjšo plačo. Samoposebi umevno, so bili delavci prvi, ki so poskusili brezposelnost odpraviti ali vsaj omejiti. Že na prvem kongresu avstrijskih bolniških zavarovalnic je razpravljaval v svojem referatu Leo Verkauf o zavarovanju za slučaj brezposelnosti. Ze takrat pa se je pokazalo, da je boj proti brezposelnosti mogoč samo pri urejenem delavskem posredovanju. **Brezposelnim in s tem tudi družbi kot celokupnosti se lahko pomaga samo na ta način, da se brezposelnim omogoči udeležba pri produkciji.** Jasnje je nadalje, da podpora brezposelnim ne sme imeti značaj dobroteljnosti in da ne sme imeti za podpirane nobenih slabih posledic v javnem življenju; podpora ne sme na noben način izgledati kakor milodar.

Za podpiranje brezposelnih, obstoji več načinov. Delavec se lahko, kakor proti vsem drugim neugodam, tako tudi proti brezposelnosti prostovoljno zavaruje. Ta sistem se je vpeljal leta 1893 v Bernu; zavarovanci so morali plačevati tedensko po 40 centimov. Ta način zavarovanja pa se je moral kmalu ustaviti, ker se jih je k zavarovanju premalo priglasilo. 1904 do 1905 je bilo zavarovanih samo 539 delavcev in še ti po večini iz stavbne stroke, kar je pomenilo za zavarovalnico vsled sezonskega načina stavbne dela velikanski riziko. Podoben poskus je napravilo mesto Köln, kjer se je zavarovanje istotako ponesrečilo vsled premajhne udeležbe. L. 1895 se je poskusilo v St. Galnu s prisilnim zavarovanjem, ki pa se je ustavilo že leta 1896, ker se je pokazalo, da mora odrediti vsako zavarovanje, ki je omejeno na premajhen delokrog. L. 1911 se je v Angliji vpeljalo prisilno zavarovanje za stavbno stroko in sicer na ta način, da je država povračala strok. org. Trade Union del. izplačanih podpor.

Do takrat so imele strokovne organizacije v svojem delokrogu že mnogo opravka z podpiranjem brezposelnih članov. Velikih uspehov pa strokovne organizacije niso mogle doseči, prvič, ker so se delile podpore lahko samo tistim, ki so bili že gotov čas organizirani, drugič pa, ker strokovne organizacije niso mogle v podpiranju brezposelnih članov videti svoje glavne nologe. Na strokovnem kongresu nemških strokovnih organizacij, ki se je vršil leta 1902 v Stuttgartu se je o brezposelnih podpori temeljito razpravljalo. Tam se je zahtevalo, da mora država dežele in občine prevzeti dolžnost, da podpirajo nastavljenice in delavce, ako le-ti niso sami zakrivali svoje brezposelnosti. Kot neobhodno potrebno se je ponovno povdarjalo potrebo delavskega posredovanja. Drezdenski strokovni kongres, ki se je vršil leta 1911 pa gre v svojih sklepih še dalje. Odločno zahteva, da se mora vprašanje brezposelne podpore rešiti od strani države s pomočjo strokovnih organizacij. Leta 1910 se je vršila generalna skupščina internacionalnega društva za pobijanje brezposelnosti, na kateri so se po-

Zborovanje izvrševalnega odbora Narodno-socialistične stranke.

Preteklo nedeljo se je vršil izvrševalni odbor Narodno-socialistične stranke, na katerem so bile poleg načelstva NSS zastopane vse krajevne organizacije mesta Ljubljane, kakor tudi krajevne organizacije Kranj, Ljuti, Novo mesto, Zagorje, Maribor, Celje, Ptuj in Sevnica.

Ob 10. uri dopoldne otvori tov. načelnik stranke, narodni predstavnik Ivan Deržič zborovanje. V svojem govoru povdarja, da je NSS z malimi sredstvi in v kljub vsemu blatenju od strani nasprotnikov iz volilne borbe častno izšla. Zahvali se najpristranejšim vsem delavcem, ki so pomagali v volilni borbi stranki do tako častnega uspeha in jih pozove, da svoje delo podvoje, ker le tako bomo mogli izpolniti ono, kar je začrtano v našem programu.

Nato poroča tov. Juvan podrobno o volitvah. Ker stranka ni imela denarja na razpolago, ki ga je bilo potreba za volilni boj, so se izdale obveznice po K 1000.—, plačljive v obdobjih tekom treh let. Poleg tega je načelstvo stranke podpisalo menico, na katero je dobilo potrebno posojilo. Jasnje je, da morajo te obveznosti kriti vse organizacije. Mislili smo, da se bo vršil volilni boj za načela in da se bodo pustile osebnosti na strani. Tudi v tem smo se varali. Takoj, ko smo postavili dr. Rybara za nosilca naše kandidatne liste v štajerskem volilnem okrožju, so listi JDS začeli proti dr. Rybaru osebno gonjo, kar je prisililo tako dr. Rybara, kot dr. Gregorina, da sta morala od svojih kandidatatur odstopiti in zakrivilo, da so zgubili begunci svoja zastopnika. Uspeh naše stranke bi bili gotovo večji, ako bi se proti nam ne borila JDS s tako breztičnimi sredstvi kakor, da smo se zvezali s klerikalci, da smo podkupljeni od „Impexa“, da so naši kandidati tatovi in verižniki itd. itd. katerim napadom vsled pomanjkanja časopisja nismo mogli dovolj hitro izpodbiti tal. Ravno zato pa lahko danes rečemo, da so vsi glasovi, ki jih je stranka pri volitvah dobila, res narodno - socialistični glasovi in da se bodo tisoči in tisoči volilcev, ki so se pustili prevarati in zapeljati od nasprotnikov, pri prihodnjih volitvah strnili v naših vrstah.

Kot druga točka dnevnega reda pride na vrsto vprašanje, kje da naj dvakrat izvoljeni tov. Deržič odloži svoj mandat. K temu vprašanju so se oglašili k besedi tov. Juvan, zastopnik mariborske kraj. org. tov. Škerjanc, zastopnik celjske kraj. org. tov. Zabkar, tov. Hiter in tov. Babnik. Vsi so povdarjali potrebo, da v tem vprašanju ne smejo odločati nikaki osebni oziri, temveč edinole oziri, na stvarno korist stranke in celokupnega naroda. V Beograd moramo poslati može, ki bodo vedno na svojem mestu, kadar se bo šlo za izpolnjevanje poslanskih dolžnosti. Poleg tega se je povdarjalo, da je nujno potrebno, da dobi neodrešeno ozemlje v konstituenti svojega zastopnika in da kot tak pride v po-

štev edinole naš koroški rojak tov. Brandtner, ki je poleg tega deloval več let v Trstu in vsled tega pozna primorske razmere. Tov. Škerjanc stavi na to formalni predlog, da naj obdrži tov. Deržič mandat v štajerskem volilnem okrožju in ga odloži v ljubljanskem volilnem okrožju. Pri glasovanju se predlog soglasno sprejme. (Prisrčne ovacije tov. Brandtnerju.)

Tov. Deržič prisrčno pozdravi svojega novega tovariša, na kar se tov. Brandtner v kratkih besedah zahvali za izkazano mu veliko zaupanje.

Nato se preide na tretjo točko dnevnega reda, izpeljavi organizacije krajevnih organizacij, o katerem poroča tov. Brandtner. Le - ta izvaja: Krajevne organizacije niso bile povsod na svojem mestu in treba bo mnogo dela, da bodo te najnižje, a obenem najvažnejše strankine instance povsod vestno izpolnjevale svojo dolžnost. Naj se takoj izpopolnijo ali na novo izvolijo krajevni odbori, v katere naj pridejo le popolnoma zanesljivi, vestni in delavni somišljeniki. Tekom meseca januarja prih. leta naj skličejo krajevne organizacije redne občne zbere. Prirejajo naj se debatni večeri, ker je nujno potrebno, da spozna vsak naš somišljenik natančno naš program. V ta namen se bo izdala tudi, brošura, ki bo v poljudnem tonu pojasnevala načela in smernice Narodno-socialistične stranke. Naloga krajevnih organizacij je tudi, da dosežejo, da se vsak naš somišljenik brezpogojno naroči na naš list „Novo Pravo“, ki bo posvečala politični in splošni izobrazbi našega delavstva kar največjo pozornost. Isto nalogo bo izpolnjevalo izobraževalno društvo NSS „Bratstvo“, katerega podružnice naj se takoj ustanove povsod, kjer že obstojajo naše politične organizacije. Pri vsem svojem delu naj krajevne organizacije nastopajo kolikor mogoče samostojno in naj se ne zanašajo samo na centralo v Ljubljani, ker bi sicer le - ta ne mogla zmagovati preobleglega dela; o svojem delovanju naj pa točno poročajo tajništvu stranke v Ljubljani. — H koncu svojega govora povdarja tov. Brandtner, da je v smislu demokratičnih načel naše stranke potrebno, da odlože poslanci svoja mesta kot funkcionarji strank. Isto predlaga tudi tov. Deržič, na kar je odbor soglasno sklenil, da mandatari stranke principijelno ne smejo istočasno biti funkcionarji stranke.

K besedi se priglasijo na to še več govornikov, med njimi tov. Zupanc, ki kot sokandidat v štajerskem volilnem okrožju v imenu štajerskih volilcev prisrčno pozdravlja sklep izvrševalnega odbora glede mandatov in izjavlja, da bodo štajerski volilci šli z navdušenjem na delo, da olajšajo na ta način svojim poslancem zastopanje njihovih koristi in bodočnost stranke. O pol 1. uri se tov. Deržič zahvali vsem udeležencem in lepo uspelo zborovanje, ki bo rodilo za stranko gotovo najlepše sadove zaključuje.

Razširjajte „NOVO PRAVDO“!

Pridobivajte naročnike!

Politično.

V klerikalnih vodah.

Pod tem naslovom prinaša „Tabor“, mariborsko glasilo JDS na uvodnem mestu članek, v katerem zopet premleva že tisoč in tisočkrat ovrženo laž, da je NSS zvezana s klerikalci. Ne bomo se bavili z vsemi podrobnostmi breztidnih laži, ki jih „Tabor“ v svoji politični nepoštenosti bruha v svet in bi se z zakotnim lističem sploh ne bavili, ako bi iz izkušnje ne vedeli, da se smatra s strani javnosti molčanje za pritrjevanje. Zato pribijamo samo nekaj: 1. Celó dobo volilne borbe se glavna glasila JDS v Ljubljani niso upale napisati trditve, da smo v kakršnikoli zvezi z klerikalci, temveč so te laži v strahu pred razsodnimi čitatelji prepustili svojim zakotnim lističem „Taborju“ in „Novi Dobi“, v mnenju, da štajersko občinstvo pač o politični situaciji ni tako dobro poučeno, kot ljubljansko. V Ljubljani bi se taki trditvi namreč vsak smejal. 2. Minister dr. Vekoslav Kukovec se je na ljubljanskem shodu JDS za javne in privatne nameščence izrazil, da prizna, da je NSS napredna stranka in že po volitvah je v Beogradu govoril na tak način, da je „Večerni list“ smatral za potrebno, napačno nas kot krilo demokratične stranke. Uredništvu „Taborja“ v interesu javne poštenosti, proti kateri toliko greši, navetujemo, da se, predno zopet spusti kak podoben uvoden članek v svet, informira pri svojem šefu dr. Kukovcu ali pa v uredništvu „Jutra“ ali „Slov. Naroda“, kjer so gospodje nekoliko boljše informirani o tem, kdo da plove v klerikalnih vodah in kdo ne in so vsled tega naše glasove dosledno prištevali k protiklerikalnim glasovom. 3. Tekom celega volilnega boja je nastopala NSS ravno tako ostro proti klerikalcem in SLS, kakor proti lažinaprednjaštvu kapitalistične JDS, ki pod krinko narodnosti zasleduje le strankarsko - klikarske in kapitalistične koristi. 4. K naši stranki se danes priglajašjo tisoči, ki so se dali speljati od JDS na led, sedaj pa spregledavajo njeni laži o „zgubljenih glasovih“ o zvezi s klerikalci itd. Izstopil pa dosedaj iz naših organizacij ni še niti en član. 5. „Tabor“ imenuje tov. Peska „fanatičnega klerikalca“. Ta „fanatičen klerikalec“ je bil pred ustanovitvijo NSS pristaš narodno napredne stranke in organizator naprednega učiteljstva. Bil je ustanovitelj in prvi predsednik „Zveze narodnih društev“ na Štajerskem in Koroškem in ustanovitelj najrazličnejših naprednih kulturnih in gospodarskih organizacij. Komur je delovanje tov. Peska pred in po vojni samo od daleč znano, ta ve kaj ima soditi o pisavi „Taborja“.

Toliko za danes! V bodoče se pa s podobnimi lumparijami sploh ne bomo več bavili.

Prisega.

Kakor poročajo naši dnevnikarji, je bil v načrtu poslovnika za konstituanto sprejet tudi pasus, ki določa, da mora vsak poslanec priseči kralju, državi in narodni edinosti in to brez pridržka, sicer izgubi svoj poslanski mandat. Našim poslancem ne bo težko priseči, ker nismo šli v volilni boj z nikakimi frazami o republiki, vendar pa moremo najodločneje protestirati proti temu, da bi nevoljena vlada hotela odločati o dolžnostih voljenih poslancev. Nad konstituanto ni moči. V onem trenutku, ko se sestane konstituanta nima nikdo več pravice odločevati o državnih vprašanjih ali voljenim predstavnikom naroda z prejudicim oktroirati svoje stališče. Konstituanta je danes edina suverena oblast v državi in vse odredbe stare absolutistične vlade glede njenega poslovanja spadajo enostavno v koš. Odločevali so dve leti, sedaj bodo govorili voljeni poslanci.

Trumbič o rapalski pogodbi.

Split, 6. dec. Včeraj je na številno obiskanem shodu dr. Trumbič poročal o rešitvi jadranskega vprašanja po rapalskem sporazumu. V začetku svojega govora je omenjal razvoj jadranskega vprašanja od njegovega početka do končne rešitve. Položaj ob prihodu v S. Margherito je bil neenak. Na eni strani je bila Italija vcesila, ki je imela v rokah zastavne listine: londonsko pogodbo in okupirana ozemlja. Na drugi strani smo bili mi, mala država, s takozvanim omejenim pravom. Anglija in Francija sta, kakor je grof Sforza omenil v parlamentu priporočali sporazum, opozarjajoč, da so jima vezane roke z londonsko pogodbo in da ne moreta drugače intervenirati. Takoj na prvi seji se je pokazalo, da se na diplomatskem polju naši interesi pokrivajo, da pa se bistveno razlikujejo v teritorialnih vprašanjih. Razlika je bila tolika, da se je zdel sporazum brez novih pokretov izključen. Italijanska delegacija je bila pripravljena odnehati glede Logatca, Kastva in Klisa, izjavila pa je, da je nemogoče, da bi odstopila od kakih drugih glavnih točk. — Za naše delegate je nastal težek položaj spričo velike odgovornosti, ki so jo morali sprejeti nase. Bili sta dve možnosti: da delegacija sprejme italijanske pogoje, ali da prekine pogajanja. Ako sprejmemo ponudbo, tako smo se zavedali, da žrtvujemo velik del našega naroda Italiji, ki dobi predominantni položaj na Jadranu, ker dobi oporišče na vzhodni obali. Na drugi strani pa je bilo jasno, da bi prekinjenje pogajanj poostriilo odnošaje in da bi za dogleden čas izgubili možnost, da se nam vrnejo okupirani kraji, neokupirani pa da ostanejo še dalje pod tujo kontrolo. Razen tega bi ojačil v tem primeru elemente, ki računajo na razpad naše države, s tem pa bi zopet trpel naš prestiž v inozemstvu. Dasi s težkim srcem, smo zato sklenili, da sprejmemo glavne pogoje. Z rapalsko pogodbo smo glede Sušaka dosegli uspehe, ki se ne smejo podcenjevati. Sklenili smo z Italijo sporazum diplomatskega značaja proti povratku Habsburgovcev (!). Ni dvoma, da so bili z novo situacijo na Jadranu žrtvovani znatni deli našega naroda, toda žrtvovani so bili neodvisnosti in konsolidacije naše države. Končano je vprašanje naših mej ki je največje važnosti spričo konstituante. Neprecenljive važnosti je dobiček, ker smo dosegli popolno neodvisnost, brez omejitve naše suverenosti na suhem in na morju. S tem je rešeno tudi vprašanje Črne gore in so na mah uničene nade onih, ki so v Črni gori iskali oporišče za rušenje in razpad naše države. — Na koncu je dr. Trumbič pojasnil zakaj se niso mogli zahtevati garancije za naše brate, ki pridejo pod italijansko suvereniteto tako, kakor so jih dobili Italijani v Dalmaciji. Fo sklepu mirovne konference se je namreč to načelo naložilo samo malim državam, ne pa velesilam. Vendar pa je italijanska delegacija obetala, da se bo v italijanskem parlamentu podala taka izjava, da je v usodnem času graditve zadostno zavarovana prava naših rojakov v kraljevini Italiji. Dr. Trumbič je končal svoj govor z izjavo, da je v usodnem času graditve naše nove skupne zgodovine delal kakor je vedel in mogel za ves naš troimenski narod, da je njegova vest čista in da si nima ničesar očitati: bodoči rodovi bodo imeli o tem izreči svojo sodbo.

Ministri ne soglašajo v ustanovnih vprašanjih.

Beograd 9. dec. Na današnji seji ministrsk. sveta je minister za konstituanto dr. Marković otvoril debato o ustanovi Ministra hrvatske zajednice. Dr. Drinković in Kovačević sta pismeno predložila svoje posebno mnenje o ustanovi, kjer se postavljata na stališče programa Hrvatske zajednice o avtonomiji administrativnih edinic.

Beograd, 9. dec. Posamezni ministri so predložili svoje posebno mišljenje o ustanovi. Demokrati so predložili svoje separatno mišljenje o členu 67, ki se tiče agrarne reforme. Demokrati zahtevajo, da se more razlastitev privatnih zemljišč izvršiti brez vsake odškodnine. Minister dr. Kukovec se je izjavil proti senatu ter za enodomni sistem. Minister dr. Korošec je predložil posebno mnenje glede avtonomije Slovenije.

Poslovnik za konstituanto.

Beograd, 4. decembra. Minister za konstituanto dr. Lazar Marković se je po načrtu poslovnika za konstituanto, ki sta ga izdelala St. Protić in komisija za izdelavo ustave, izdelala nov načrt poslovnika, ki ga je pregledal ministrski odbor in ki ga je že prejel ministrski svet v celoti. Vlada hoče za ponedeljek dopoldne povabiti člane volilnega odbora, da pregledajo ta načrt. Nato se bo poslovnik proglasil z naredbo. Po tem poslovniku bi otvoril ustavotvorno skupščino najstarejši poslanec, ki je bil ali Nikola Pašić ali pa dr. I. Tavčar. Kvorum bi znašal 140 poslancev, medtem ko je za sprejem ustavnih predlogov določen poseben kvorum, ki znaša enega nad polovico celokupnega števila poslancev, t. j. 209 poslancev. Po omenjenem načrtu poslovnika poslancem ni dovoljeno vlaganje interpelaciji, temveč so dovoljena samo kratka vprašanja na ministre, vendar pa obstoje tudi glede teh vprašanj omejitve. Vsa vprašanja in odgovori smejo trajati največ pol ure, predno se preide na dnevni red in se morajo staviti vprašanja samo trikrat na teden. Ta načrt poslovnika, ki se bo objavil v „Službenih Novinah“, bo veljal za prvo poslovanje ustavotvorne skupščine, ki ga bo lahko pozneje izpremenila, ako se ji bo zdelo primerno.

Ministrski svet o Radićevski skupščini Razmerje strank v konstituanti.

Beograd, 8. dec. Ministrstvo za notranje stvari je dobilo poročilo o naknadnih volitvah, ki so se vršile v nedeljo 5. t. m. Uradno se konstatira, da so mandati razdeljeni, kakor sledi: Demokrati 94, radikanci 93, komunisti 50, muslimanska organizacija 24, katoliška stranka 23, zemljeradničke zadruge 19, socijalisti 10, narodni socijalisti 2, bunjevci 4, hrvatska težaška stranka 7, muslimansko - krščanska stranka 1, muslimani v južni Srbiji 2, hrvatska zajednica 4, republikanci 4, frankovci 1, Ribarčeva skupina 1, dr. Trumbič 1, Hrvoji 1. Po tem rezultatu bo mandat za sestavo nove vlade poverjen demokratični stranki, kot najmočnejši stranki.

Dnevne vesti.

Načelnik stranke Ivan Deržić se je v petek zvečer odpeljal v Beograd. Tovariš Brandtner mu bo sledil takoj kakor hitro bo od skupščine dobil poslansko poverilnico.

Priloge za konstituanto. V ponedeljek dopoldne do pozne ure zvečer je trajala skupna seja ministrskega sveta in parlamentarnega odbora. Na tej seji se je pretresal in sprejel novi poslovnik za konstituanto. Dr. Marković, minister za konstituanto bo otvoril ustavotvorno skupščino v nedeljo dne 12. t. m. ter bo predlagal

za začasnega predsednika g. Nikoleta Pašiča. Potem bodo izvoljeni štirje najmlajši poslanci za tajnike. Nato se bo izvolil verifikacijski odbor in vsi poslanci bodo izročili odboru svoja pooblastila. Najbrže bo odbor v nekaj dneh verificiral nesporne mandate, tako, da se bo koncem drugega tedna mogla vršiti volitev predsednika skupščine. Kot kandidati se omenjajo Aca Stanojevič, Nastas Petrovič in Stanolov Vukšević. Poslovnik predvideva tri podpredsedniška mesta. Kar se tiče prisega, odreja novi poslovnik, da se uničijo mandati onih poslancev, ki ne bi prisegli po predpisih, ali ki bi stavili kake omejitve. Prestolonaslednik regent Aleksander bo slavnostno otvoril sejo skupščine v nedeljo dne 19. t. m.

Priporočamo Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani, Marijin trg 8, Wolfova ulica 1., ki si je pridobil splošno zaupanje. Njegovi podružnici v Murski Soboti in Dolnji Lendavi sta postali živce vsega gospodarskega življenja Prkmurja. Hranilne vloge in vloge na tekoči račun obrestuje Jugoslovanski kreditni zavod po 4 in pol odstotkov. Izvenljubljanski vlagatelji dobe pošne položnice.

Opozarjamo naše cenjene bralce na današnji inserat „Korune“, prve češke zavarovalnice na življenje. Ker poznamo tudi g. Iv. Tomazič-a kot narodnega moža, priporočamo njega in „Koruno“ vsem onim, ki se nameravajo dati zavarovati na življenje.

Dopisi.

Maribor. Človek bi mislil, da bo „Tabor“ vsaj po volitvah prenehal z ono ogabno gonjo proti NSS, s katero je pred volitvami zastupljaj Maribor. A, kakor je videti, hoče g. Pirc na vsak način obdržati dnevnik „Tabor“ na stopnji dunajskega revolver žurnala, na katero prav gotovo list tu gori na meji ne bi smel pasti. Na notico v torkovi številki: „Ali je bilo tega treba?“ bo vsak količkaj zaveden Slovenec odgovoril, da to pač ni bilo potrebno, ker tisti tretji, ki se je smejal in se še smeji, je nemška in nemčurška sodrga, kateri vsak dan bolj raste greben vsled našega popolnoma nepotrebnege prerekajpa. Če gospod Pirc, kakor bivši tajnik NSS ne pozna ciljev te stranke, je pač dovolj žalostno, če jih pa pozna, pa dovolj nesramno od njega, da izrablja glasilo, ki bi moralo biti zvezda vodnica slovenskega življa na Štajerskem, v to svrhu, da daje duška osebnim mržnji do pojedinih pristašev NSS. Kdor pozna afero, ki jo „Tabor“ obdelava v torkovi številki pod naslovom „Ogrinčevo maščevanje v delavnici“, ta ve, da nima NSS z „gotovo“ osebo prav ničesar opraviti, kakor tudi, da NSS ni kriva, če je kdo „hodil v pšenico“. Skrajni čas bi bil, da gospodje, ki imajo kaj za govoriti pri tem listu resno posvare urednike, da obrnejo pozornost tja, kjer preti nevarnost, ne pa da obdelavajo stranko, katere naloga je, da zbere pod svoje okrilje naš jugoslovanski proletarijat in ga dovede na pošten in miren način na ono stopnjo, na katero spada v svobodni državi.

Izdaja konzorcij „Nove Pravde“.

Odgovorni urednik: H. Sever.
Tiska Zvezna tiskarna v Ljubljani.

The Rex Co.
Gradišče št. 10.
Ljubljana.

Pozor!

Naročniki: Javite vedno in takoj kadar ne dobite lista. Izslediti moramo vsako zloravbo. Mi Vam pošljamo list točno in redno. Pri pošiljanju naročnine navedite številke, ki so na naslovnem listku.

Somišljeniki: Vsak, kdor je pravi pristaš stranke mora biti naročnik »Nove Pravde«. Naše glasilo zahtevajte v vsakem javnem lokalu. Lokale, kjer ne dobite našega glasila, ne posečajte. Razširjajte »Novo Pravdo« in pridobivajte naročnike, da nam bo v nedoglednem času mogoče izdajati dnevnik.

„NOVA PRAVDA“

ne sme manjkati v nobeni slovenski
hiši.

Razširjajte

naše glasilo

in pridobivajte naročnike.

Najlepše in najcennejše
darilo za Božič

Moj zverinjak

knjižica našim malim za za-
bavo in pouk s 45 slikami in
k temu spadajočim besedilom

Cena 20 kron.

Dobiva se v Ljubljani v
Zvezni knjigarni, Marijin trg 8
Zvezni tiskarni, Stari trg 19, I.

Priporočam cenjenemu
občinstvu najfinije
pecivo in vsakovrstne
slaščice

ra drobno in na debelo
Pekarna Lenardič Vilko
Krčevina pri Mariboru.

Naročnikom!

Pri naročevanju
pošiljajte uprav-
ništvu natančen
naslov!

Priporočam vsake vrste klobase,
svinjsko gnjat, pravo svinjsko mast,
in svežo slanino.

Rudolf Welle

tvori klobasniška in klobasničarna
Krčevina pri Mariboru.

NAZNANILO.

„KORUNA“, Prva češka splošna
delniška družba za zavarovanje na
življenje v Pragi naznanja, da je
otvorila za Slovenijo

generalno zastopstvo v Ljubljani
Aleksandrova cesta šte. 9/II.

General. zastopnikom družbe je bil
imenovan v narodnih krogih dobro
znani gosp. Ivan Tomažič.

„Koruna“ je največja češka del-
niška zavarovalnica, ki se peča z
živlenskimi zavarovanjem vsake vrste in
kombinacije.

Zahtevajte prospekt!

Pojasnila daje brezplačno generalni
zastop v Ljubljani.

Sprejmejo se zastopniki za vse kraje Slovenije.
Oferte je vpostati v Ljubljano

Najtopleje se priporoča

mesar in gostilničar

Stefan Filipčič

KONJICE.

Priporočamo trdko

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 7

Tovarniška zaloga kraljevih strojev za obrtno in rodbinsko
rabo ter njih posameznih delov. Potrebščine za kolesarje,
šivilje, krojače, čevljarje na veliko in na malo.

Razno drobnarijo, toaletne predmete, stroč-
nice in papir za svalčice, potne košare,
pletarske izdelke itd. na drobno in debelo

JOSIP MARTINC

veletrgovina z galanterijo

MARIBOR

Priporočam slavnemu občinstvu svoj
nov otvorjeni čevljarški lokal.

Imam v zalogi elegantne ženske čevlje
lastnega izdelka. Prodaja najrazličnejših
vrst usnja

JOSIP SULIČ, Maribor, Aleksandrova ul. 30
Salon modernih čevljarških izdelkov.

Somišljeniki!

Razširjajte

„Novo Pravdo“

Velika kavarna

Na novo preurejena.

Svira vsaki dan vojaška godba.

Za obilen obisk se priporoča

Kühar Pavel, kavarnar
MARIBOR.

IMPORT in EKSPORT

Priporočam cenjenemu občinstvu za-
logo kave, čaja, kakava, čokolade,
pristne domače ječmenove kave.
Prosim za obilen obisk.

Centner Anton, Import in Ekspert
Maribor, Vrtna ulica 8.

Priporoča se
cenjenemu
občinstvu

Anton Gaberšek

čevljarški mojster
Maribor
Slovenska ul. 24

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem

otvoril na oglu Gosposke in Slovenske ulice v Mariboru nove
preurejeno trgovino z manufakturnim blagom na drobno in debelo.

Imam v zalogi vsakovrstnega sukna in platna za moško in žensko
obleko, kakor tudi v to stroko spadajoče predmete. Pridite in prepri-
čajte se v trgovini NABERGO, trgovine z manufakturnim blagom.

Somišljeniki!

Čitajte,

Razširjajte,
Priporočajte!

„Novo
Pravdo“

Priporočajoč dobro postrežbo,
vedno sveže pivo, domača prist-
na vina in dobro kuhinjo po
zelo znižanih cenah, prostim
za obilen obisk

FRANJO STIKLER

Restavracija juž kol. Maribor.

Naznanjam cenjenemu občinstvu,
da imam v zalogi vedno svežo
svinjsko mast in debelo slanino,
kakor tudi žive dobro rejene svinje.

Leskovar Franjo

gostilničar in mesar v Pragerskem.

Če želite dobro in poceni

blago za obleke po meri, sukno, platno,
perilo, nogavice itd., obiščite trgovino

Carl Worsche

Maribor, Gosposka ulica šte. 10

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge
vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor,
Kranj, Ljubljana, Maribor, Metko-
vič, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik,
Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji tu- in v inozemstvu